

შ ი ნ ბ უ კ ი ლ ე კ ი

სისტემა „მომხმარებელი–ციფრული ლექსიკონები“
ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

უდავო ფაქტია, ბოლო რამდენიმე წელია მოთხოვნა სხვადასხვა ტიპის ლექსიკონზე კიდევ უფრო გაიზარდა. ბუნებრივია, ეს არ ეხება მხოლოდ ელექტრონულ ლექსიკონებს. ელექტრონულ რესურსებზე გაზრდილმა მოთხოვნამ, ბუნებრივია, სათანადო ასახვა ჰპოვა საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის საქმიანობაში. ერთ დროს ბიბლიოთეკარების დიდი ნაწილის მიერ “არასაბიბლიოთეკო საქმედ” მიჩნეული ლექსიკონების შექმნა-გაციფრება დღეს მისი საქმიანობის ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად იქცა. განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიენიჭა მომხმარებელთა პრიორიტეტებსა და გამოთქმული სურვილების შესრულებას. ამასთან, ამგვარი სურვილები ეხება როგორც უკვე გაციფრებულ, ისე მომავალში გასაციფრებელ ლექსიკონებს.

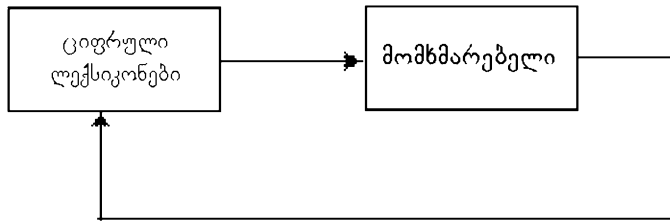
საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკას ლექსიკონთა გაციფრების ისტორია აქვს. პირველი ლექსიკონი “ქართულ-ინგლისური კომპიუტერული და საბიბლიოთეკო ტერმინოლოგია” ჯერ კიდევ 2001 წელს შეიქმნა; დღეისთვის საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ლექსიკონთა ერთიან ბაზაში ოცდაათამდე ლექსიკონია. ზოგადად, ლექსიკონთა შედგენა რთული და შრომატევადი საქმეა. ეს ეხება, როგორც ციფრულ, ისე ბეჭდურ გამოცემებს.

ეროვნული ბიბლიოთეკის ოფიციალურ ვებგვერდზე განთავსებულმა ლექსიკონებმა უკვე რამდენიმე წელია შექმნეს სისტემა “საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ლექსიკონთა ერთიანი ბაზა”, რომელიც, თავის მხრივ, უფრო რთული სისტემის “საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა” – შემადგენელი ნაწილია.

სისტემაში “საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ლექსიკონთა ერთიანი ბაზა”, გამოიყოფა სულ მცირე ორი შრთიერთდაკავშირებული ქვესისტემა: 1. “მომხმარებელი”, 2. “ელექტრონული ლექსიკონები”. ქვესისტემები “მომხმარებელი”, “ციფრული ლექსიკონები”, თავის მხრივ, ქმნიან სისტემას – “მომხმარებელი–ციფრული ლექსიკონები”;

სისტემაში “მომხმარებელი–ციფრული ლექსიკონები”, ქვესისტემა მომხმარებელი არის დომინანტური ქვესისტემა, სწორედ “მომხმარებელი” განსაზღვრავს, თუ როგორი უნდა იყოს:

- 1) ქვესისტემა “ციფრული ლექსიკონები” და
- 2) მომავალში როგორ იფუნქციონირებს სისტემა “მომხმარებელი – ციფრული ლექსიკონები”.

სქემა №1 სისტემა – “მომხმარებელი–ციფრული ლექსიკონები” ეროვნული ბიბლიოთეკის ლექსიკონთა ერთიანი ბაზის განვითარების თანამედროვე ეტაპზე.

ლექსიკონთა ერთიანი ბაზის, როგორც სისტემის ჩამოყალიბების საწყის ეტაპზე ეროვნულ ბიბლიოთეკაში შეიქმნა სისტემა “ციფრული ლექსიკონები - მომხმარებელი”. რეალურად ადგილი ჰქონდა სხვადასხვა გზით (მაგ.: ეროვნულ ბიბლიოთეკაში შექმნილი ლექსიკონი, ექსპორტირებული ლექსიკონები) გაციფრებული ელექტრონული ლექსიკონის მიწოდებას მომხმარებლისთვის. ამასთან, ეროვნულ ბიბლიოთეკაში მომხმარებლისა და ციფრული ლექსიკონების ურთიერთმიმართება სამ ეტაპად განხორციელდა. პროცესი შეიძლება სქემატურად შემდეგნაირად გამოისახოს:

პირველი ეტაპი	ელექტრონულ ლექსიკონებზე მოთხოვნის შექმნა	ვაციფრებდით ყველაფერს, რისი გაციფრების საშუალებაც გვექონდა, ფაქტობრივად ვქმნიდით მოთხოვნას ციფრულ ლექსიკონებზე
მეორე ეტაპი	მოთხოვნის დაკმაყოფილება	უპირველეს ყოვლისა, ციფრდებოდა ის ლექსიკონები, რომელთა ელექტრონული ვერსიები ბიბლიოთეკის სხვადასხვა ციფრულ ფორმატში არსებობდა და მათ განთავსებას ლექსიკონთა ერთიანი ბაზაში ითხოვდა მომხმარებელი.
მესამე ეტაპი	ინტერაქცია	არის მოთხოვნა? – უნდა დაკმაყოფილდეს!

“მომხმარებელი”, რომელიც “ციფრულ ლექსიკონებს” იყენებს, ერთმანეთისაგან განსხვავდება ასაკით, განათლებით, პროფესიით და, შესაბამისად, “ციფრული ლექსიკონებისადმი” წაყენებული მოთხოვნებით. სწორედ, ასეთი “არაერთგვაროვანი მომხმარებელი” აყალიბებს ქვესისტემას “ელექტრონულ ლექსიკონები”, განსაზღვრავს ლექსიკონების რაოდენობას, მრავალფეროვნებას და, ხშირ შემთხვევაში, სტრუქტურასაც კი.

ზემოთქმული არ ეხება მხოლოდ “ციფრულ ლექსიკონებს”; მსგავსი ვითარებაა “მომხმარებელი” “ქალაქის ლექსიკონების” ურთიერთობის შემთხვევაშიც. “ქალაქისა” და “ციფრულ ლექსიკონებს” შორის პრიორიტეტის მინიჭება, ცხადია, მომხმარებლის პრეროგატივაა, თუმცა, უდავო ფაქტია,

ორივე ტიპის ლექსიკონს არსებობის თანაბარი უფლება აქვთ, და მაინც, გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ ცალკეულ სიტყვებს, განმარტებებს, ტრადიციულ ლექსიკონებს აქვთ ე.წ. “სასიცოცხლო ციკლი”. სიტყვები, განმარტებები, ლექსიკონები ვითარდება, ბერდებიან და კვდებიან კიდევ. იშვიათად, ზოგიერთი სიტყვა, სიტყვათა ჯგუფი “რეანიმაციის” პროცესსაც განიცდის. მსგავსი პროცესების “ქალაქის ლექსიკონებში” სრულფასოვანი ასახვა ფაქტობრივად შეუძლებელია. სხვა მდგომარეობა გვაქვს “ციფრული ლექსიკონების” შემთხვევაში – ციფრული ლექსიკონების მომხმარებელს შესაძლებლობა აქვს: ისარგებლოს მუდმივად განახლებული და შევსებული ლექსიკონით.

დღეისათვის საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში ციფრული ლექსიკონები განთავსებულია “ციფრული ლექსიკონების ერთიან ბაზასა” და “ციფრული ლექსიკონების კოლექციაში”.

ბუნებრივია, იბადება კითხვა – რატომ ორი ბაზა?

ეროვნულ ბიბლიოთეკაში ორი ურთიერთშემავსებელი ბაზის არსებობის 2 მიზეზი არსებობს:

1) არიან ავტორები, რომლებსაც სურთ, იხილონ თავიანთი წიგნი იმ ფორმატში რომელშიც მათ დაწერეს; ეს ავტორის უფლებაა და არ შეიძლება მას უარი ეთქვას სრულიად ლეგიტიმურ უფლებაზე.

2) დროის შეფარდება დაახლოებით ერთი ოცზეა – ლექსიკონს, რომელიც “ციფრული ლექსიკონების კოლექციაში” უნდა განთავსდეს ოცჯერ ნაკლები დრო სჭირდება გასაცვიფრებლად, ვიდრე იგივე ლექსიკონი “ჩაჯდება” “ციფრული ლექსიკონების ერთიან ბაზაში”.

მომხმარებელი ორივე მათგანს სხვადასხვა მიზნით იყენებს; მომხმარებელი, რომელიც ამა თუ იმ სიტყვის განმარტებას ეძებს ან სიტყვის თარგმანს აინტერესებს, ძირითადად, “ელექტრონული რესურსების ერთიანი ბაზით” სარგებლობს, მომხმარებელი, რომელიც ეროვნული ბიბლიოთეკის ელექტრონულ ბიბლიოთეკაში “შოლის”, ძირითადად, “ციფრული ლექსიკონების კოლექციით” სარგებლობს. დღეს “ამჟამა უპირატესობა” “ლექსიკონთა ერთიან ბაზას აქვს. ამის სულ მცირე ორი მიზეზი არსებობს:

1) “ციფრული ლექსიკონების ერთიანი ბაზა” შექმნილია გაცილებით ადრე და მომხმარებელი მიეჩნია მის სარგებლობას და

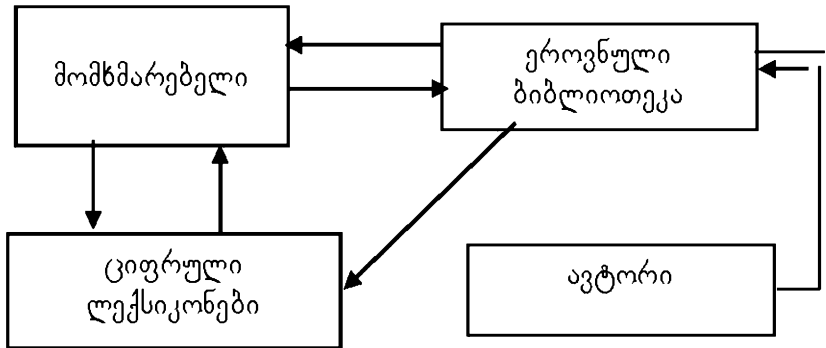
2) საძიებო სისტემა “google”-ში კონკრეტული სიტყვა, განმარტება, თავად ლექსიკონი უფრო სწრაფად იძებნება, ვიდრე “ციფრული ლექსიკონების კოლექციაში”.

რამდენიმე სიტყვა “ციფრული ლექსიკონების კოლექციის” უპირატესობაზეც უნდა ითქვას: “ციფრული ლექსიკონების კოლექციაში” ლექსიკონები ყოველთვის სრული სახითაა განთავსებული. მაშინ, როცა “ციფრული ლექსიკონების ერთიან ბაზაში” ლექსიკონები ან სრულადაა განთავსებული ან გაციფრება “ონლაინში რეჟიმში” მიმდინარეობს.¹

¹ მომხმარებელს საშუალება აქვს ტერმინი, რომელიც “დაუსრულებელ” ლექსიკონში ვერ აღმოაჩინა აცნობოს ეროვნული ბიბლიოთეკის თანაშრომელს, რომელიც ემსახურება ლექსიკონს და ერთი სამუშაო დღის განმავლობაში მიიღოს ამ ტერმინის განმარტება იმ ლექსიკონიდან, რომელსაც იგი აციფრებს. იმ შემთხვევაში, თუ ტერმინი არ არის ამ ლექსიკონში, მაშინ, შესაძლებლობის ფარგლებში, ამ ტერმინს ვღებულობთ სხვა ლექსიკონიდან და ეს მიეწოდება მომხმარებელს ელ ფოსტით სათანადო წყაროს მითითებით.

როდესაც სისტემაზე – მომხმარებელი-ციფრული ლექსიკონები – ვსაუბრობთ, არ უნდა გამოვგრძნოთ ავტორი (საავტორო უფლების მქონე პირი), რომელთან “წარმატებულ” ურთიერთობაზეა დამოკიდებული მომხმარებლისგან მოთხოვნილი ლექსიკონების გაციფრება. შეიძლება ითქვას, ამ სისტემის ყველაზე გავლენიანი აქტიორი არის ავტორი; ფაქტობრივად მასთან მოლაპარაკებისა და ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე უნდა შეიქმნას სისტემის საბოლოო სტრუქტურა.

მომხმარებლის, ავტორის, ეროვნული ბიბლიოთეკისა და ციფრული ლექსიკონების ურთიერთდამოკიდებულება მოცემულია სქემაზე (იხ. სქემა 2)

სქემა № 2. სისტემა – “მომხმარებელი– ავტორი – ეროვნული ბიბლიოთეკა - ციფრული ლექსიკონები” ეროვნული ბიბლიოთეკის ლექსიკონთა ერთიანი ბაზის განვითარების თანამედროვე ეტაპზე.

წარმოდგენილ სქემაზე კარგად ჩანს, თუ რა დამოკიდებულება ჩამოყალიბდა ბიბლიოთეკის მომხმარებელს, ეროვნულ ბიბლიოთეკას, ლექსიკონის ავტორებსა (ავტორთა ჯგუფი, შემდგენლები) და ციფრულ ლექსიკონებს შორის. ამჟამად შექმნილი ურთიერთობის პირველ ეტაპზე ეროვნული ბიბლიოთეკის შესაბამისი განყოფილება სწავლობს მომხმარებლის ლექსიკონებთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს.² მოთხოვნის შესწავლის შემდეგ უკავშირდება ავტორს, გამოცემაზე პასუხისმგებელ პირს, ორგანიზაციას და იღებს მათგან ამა თუ იმ ლექსიკონის გაციფრების უფლებას. ლექსიკონის გაციფრების შემდეგ გაციფრებულ ლექსიკონს წარუდგენს ავტორს და მისი თანხმობის შემდეგ აწვდის მომხმარებელს.³

უკანასკნელ წლებში ბიბლიოთეკის მომხმარებელს, ეროვნულ ბიბლიოთეკას, ლექსიკონის ავტორებსა (ავტორთა ჯგუფი, შემდგენლები) და ციფრულ

² მკითხველთა მოთხოვნა ყოველთვის არ ეხება ახალამოცემულ ლექსიკონებს, მაგ. ბოტანიკური ლექსიკონი: მცენარეთა სახელწოდებანი. - თბ.: საბჭოთა საქართველო, 1961 (საქმთავარპოლიგრაფგამომც. მე-2 სტ). 260 გვ.: 27სმ. - ტექსტი პარალ. ქართ., რუს. და ლათ. ენ. - ბიბლიოგრ: გვ 8 - 82კ., 10000ც [MFN: 75483]

³ ბუნებრივია, მომხმარებელთან, ავტორთან ურთიერთობა ლექსიკონის გაციფრებითა და ეროვნული ბიბლიოთეკის ოფიციალურ საიტზე განთავსებით არ ამოიწურება. მომხმარებლებთან, ავტორებთან ეროვნული ბიბლიოთეკის თანამშრომლობა ლექსიკონის სრულყოფის პროცესშიც გრძელდება.

ლექსიკონებს შორის ახალი ურთიერთობა ყალიბდება, უკვე არსებობს პრეცედენტი, როდესაც ავტორი ეროვნულ ბიბლიოთეკას თავად სთავაზობს ლექსიკონის გაციფრებას.⁴

ასეთი შემთავაზებები აშკარად მიუთითებს იმაზე, რომ ეს ბიბლიოთეკა-მომხმარებლის ურთიერთობა ხდება სულ უფრო პოპულარული, რაც თავის მხრივ, არცთუ შორეულ მომავალში ლექსიკონთა ერთიანი ბაზის როგორც რაოდენობრივ, ისე თემატურ (შინაარსობრივ) გამდიდრებას გამოიწვევს. ამასთან, რაც უფრო სრულყოფილია ციფრულ ფორმატში მოწოდებული ლექსიკონები, მით უფრო სწრაფად ხდება მისი განთავსება ორივე ბაზაში.⁵ ამასთან, რომელ ბაზაშიც არ უნდა განთავსდეს ესა თუ ის ლექსიკონი, ის პროდუქტია და, ისევე როგორც ბაზარზე მიწოდებულ ნებისმიერ პროდუქტს, გააჩნია სასიცოცხლო ციკლი. სწორედ ლექსიკონის სასიცოცხლო ციკლის (ლსც) განმავლობაში პოულობს ის მომხმარებელს და რამდენადაც სამწუხარო არ უნდა იყოს ავტორისთვის, ავტორთა ჯგუფისთვის, შემდგენლებისთვის, დროთა განმავლობაში კარგავს აქტუალობას და საბოლოოდ “კვდება კიდევ”.⁶

ლექსიკონი, როგორც ბეჭდური, ისე ციფრული პროდუქტი, თავის განვითარებაში გადის ოთხ თანმიმდევრულ სტადიას.⁷ ვიდრე ამ სტადიებს ჩამოვთვლიდეთ, აუცილებლად მიმაჩნია შევნიშნო შემდეგი. ყველა ლექსიკონი არ ვითარდება ერთი და იმავე სასიცოცხლო ციკლით. ზოგიერთი ლექსიკონი მომხმარებელთა შორის პოპულარობას უფრო სწრაფად იმკვიდრებს, ვიდრე სხვები; ზოგიერთი ლექსიკონის პოპულარობა უფრო სწრაფად ეცემა ვიდრე სხვების; ზოგიერთი ლექსიკონი მომხმარებელთა მხოლოდ მცირე ჯგუფში აღწევს პოპულარობას, ზოგიერთი ე.წ. “საერთო მოხმარებისთვის” არის განკუთვნილი, ამიტომ “დაკარგული მიმზიდველობისთვის”, რეანიმაციისათვის აუცილებელია ლექსიკონთა მუდმივი სრულყოფა და სასიცოცხლო ციკლის განახლება. ამასთან კატეგორიულად მიუღებლად მიმაჩნია, ლექსიკონებში ტერმინების სრულად ამოღება - “ამოსაღებად განწირულ” სიტყვას აუცილებლად უნდა მიეთითოს ის დრო, პერიოდი, გამოყენების სივრცე, რომელშიც ესა თუ ის ლექსიკონი ერთეული ფუნქციონირებდა ან მიღებული იყო სამეცნიერო თუ პრაქტიკულ ბრუნვაში.

ჩემი სამეცნიერო მოხსენების სპეციფიკიდან გამომდინარე, ლექსიკონთა სასიცოცხლო ციკლზე (ლსც) საუბარს ციფრული ლექსიკონების მაგალითზე განვაგრძობ.

⁴ იხ. მაგ., უნივერსალური ენციკლოპედიური ლექსიკონი: [3 ტომად] / შეადგინა ალექსანდრე ელერდაშვილმა. - I გამოც. [თბ.]: ფანტაზია, 2006. - 288მ. [36149] ლექსიკონი უკვე ბიბლიოთეკაფიული იშვიათობაა და მასში დაახლოებით ასი ათასი სიტყვაა.

ლექსიკონი მართლაც უნივერსალურია იმ მომხმარებლისთვის, რომელიც დაინტერესებულია რომელიმე ტერმინის არა ვიწროსპეციალურ განმარტებით, არამედ ზოგადი მნიშვნელობის გაგებით.

⁵ მოწოდებული ლექსიკონი ჯერ განთავსდება “ციფრული ლექსიკონების კოლექციაში” და შემდეგ ეროვნული ბიბლიოთეკის ციფრულ ლექსიკონთა ერთიან ბაზაში. ეროვნულ ბიბლიოთეკაში, როგორც წესი, სრულდება პირობა: ლექსიკონი რომელიც არის “ეროვნული ბიბლიოთეკის ციფრულ ლექსიკონთა ერთიან ბაზაში”, აუცილებლად “ჩაიდება” ციფრული ლექსიკონების კოლექციაში.

⁶ აღნიშნული ემება ნებისმიერ ლექსიკონს, რამდენადაც სრულყოფილი ან ორიგინალურიც არ უნდა იყოს შედგენისას, დანერგვისას და სიმწიფისას. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ზოგიერთი ლექსიკონის “ბედი” ძალზე შვავს ანტიკვარიატად ქცეულ ნივთს, რომელსაც სულ სხვა ფასეულობა გააჩნია, ვიდრე მას თავდაპირველად გააჩნდა.

⁷ იხ. ტურინოვის მარკეტინგი“, სოფიკო თევდორაძე, თბ., მერიდიანი, 2014.

ლსც პირველი სტადია - **დანერგვის სტადია**, არ გულისხმობს, რომ ლექსიკონი უკვე სრულად არის გაციფრებული და სრულად მზად არის მოხმარებისათვის. სწორედ ეს ფაქტი, და არა მხოლოდ ეს ფაქტი, განასხვავებს ბექდურ და ციფრულ ლექსიკონებს ერთმანეთისგან. ამასთან, ეროვნულ ბიბლიოთეკაში გაციფრებული ლექსიკონების დანერგვის პრაქტიკას თვალს თუ გადავავლებთ, შევნიშნავთ, რომ გაციფრებულ ლექსიკონთა აბსოლუტური უმრავლესობა “ბაზარზე გამოჩენისთანავე” მეტ-ნაკლებად პოპულარული ხდებოდა (თუ პოპულარობას “ნახვების რაოდენობით” გავზომავთ). მომხმარებელთა მიდგომა ასე შეიძლება დავახასიათოთ: “ეროვნულმა ბიბლიოთეკამ ახალი ლექსიკონი გააციფრა? მოდი, ვნახოთ”.

ზრდის სტადიაზე პირველი მომხმარებლები აგრძელებენ ლექსიკონის გამოყენებას, მათ ემატებათ მყიდველთა სულ უფრო ახალ-ახალი ჯგუფები. თავის მხრივ ლექსიკონის “გამციფრებლები” ლექსიკონებს უმატებენ ახალ მახასიათებლებს, მაგალითად, “ინგლისურ-ქართულ სასაუბროს” ინგლისურ, ქართულ ან ორივე ენის ტრანსკრიფციას, ან ახმოვანებენ მას. პოულობენ ახალ მიზნობრივ სეგმენტს. ვთქვათ — “მოსწავლეები” და არა “სტუდენტები”, რამდენადაც სტუდენტები, ბიბლიოთეკისთვის ზოგადად და ლექსიკონებისთვის კონკრეტულად, ერთ-ერთ ძირითად მიზნობრივ სეგმენტად მოიაზრება.⁸

სიმწიფის სტადია, როგორც სამართლიანად მიუთითებს ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორი სოფიკო თევდორაძე ჩვეულებრივად უფრო ხანგრძლივია, ვიდრე წინა ორი, დანერგვისა და ზრდის, სტადია.⁹

სიმწიფის სტადია ხასიათდება მოხმარების შემცირებით ან სტაბილიზაციით, რაც აიხსნება შემდეგი ფაქტორებით:

მომხმარებელთა მოთხოვნილებების შეცვლა;

ბაზარზე ახალი, უფრო სრულყოფილი ლექსიკონის გამოსვლით.¹⁰ აღსანიშნავია ისიც, რომ სიმწიფის სტადიაზე “მომხმარებელთა წრე” პრაქტიკულად არ ფართოვდება. ამ სტადიაზე მკვეთრად ვლინდება ე.წ. “ერთგულების ფენომენი”, რომელიც ხშირ შემთხვევაში აღძრავს ინტერესს ერთხელ კიდევ ისარგებლოს შეთავაზებული პროდუქტით” (მაგ.: გამომცემლობებისადმი, ავტორ-შემდგენლებისადმი, თავად ლექსიკონებისადმი, ეროვნული ბიბლიოთეკისადმი და ა.შ.). “გამციფრებელთა” ძირითადი ძალისხმევა მიმართულია თავისი “საბაზრო წილის” შესანარჩუნებლად, ლექსიკონის სრულყოფისა და მარკეტინგის კომპლექსის მოდიფიკაციისაკენ.

დაცემის სტადია. ბაზრის გაჭერების გამო ლექსიკონთა უმრავლესობის მოხმარება მცირდება. “დაცემა შეიძლება იყოს ნელი ან სწრაფი”, ამასთან, მოხმარება “შეიძლება დაეცეს ნულამდე, ან განსაზღვრულ დონემდე და რამდენიმე წელიც გაჩერდეს”.¹¹

და ბოლოს, დასკვნის სახით შეგვიძლია ვთქვათ:

⁸ უფრო დაწვრილებით იხ. “ტურიზმის მარკეტინგი” სოფიკო თევდორაძე [თბ.] მერიდიანი, 2014.

⁹ უფრო დაწვრილებით იხ. “ტურიზმის მარკეტინგი” სოფიკო თევდორაძე [თბ.] მერიდიანი, 2014.

¹⁰ სხვა უფრო საბაზრო ფაქტორებზე იხ. დასახელებული ნაშრომი.

¹¹ იხ. დასახელებული ნაშრომი.

1. ინფორმაციულ ხანაში ('Information Age') ელექტრონული ლექსიკონებისადმი მომხმარებლის მოთხოვნა გაცილებით მეტია, ვიდრე "ქალაქის ლექსიკონების" მიმართ;
2. ციფრული ლექსიკონების მომხმარებელი ვერ ეგუება სიტყვათა რაოდენობის შეზღუდვას ლექსიკონში;
3. მომხმარებელი მუდმივად ითხოვს: ლექსიკონის განახლებას;
4. მომხმარებელს მუდმივად აქვს: შემჩნეული შეცდომების მყისიერად გასწორების მოლოდინი;
5. მომხმარებელს ინტერაქტიული კავშირის საშუალებით მუდმივად აქვს: საკუთარი მოთხოვნებისა და შენიშვნების გაზიარების შესაძლებლობა;
6. თანამედროვე მომხმარებლის გაზრდილი, შეიძლება ითქვას შეუზღუდავი, მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად საჭიროა, მას ამა თუ იმ სიტყვის განმარტება მიეწოდოს სწრაფად და კომფორტულად;
7. მომხმარებელს აღარ აკმაყოფილებს ამა თუ იმ სიტყვის მხოლოდ ერთი, "მონო" განმარტება, იგი ლექსიკონის შემქმნელთაგან "პოლიგანმარტებას" მოითხოვს;
8. ციფრული ლექსიკონების შექმნა, თუნდაც მისი მხოლოდ გაციფრება (ელექტრონული ასლების მოშადება), სულ მცირე ოთხ პრობლემასთანაა დაკავშირებული: 1) შესაბამისი პროგრამა; 2) არასათანადო ტექნიკური ბაზა; 3) შეზღუდული რესურსები; 4) ლექსიკონების სისრულე.
9. მიგვაჩნია, პირველი სამი პრობლემა საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში მეტ-ნაკლებად გადაჭრილია.
10. ლექსიკონების "სისრულეზე" საუბრისას მხედველობაში გვაქვს ორი ტიპის "სისრულე":
 - 1) რაოდენობრივი (რამდენი ლექსიკონი გვაქვს განთავსებული ბაზაში ან/და სიტყვათა რაოდენობა თითოეულ მათგანში) და
 - 2) თვისობრივი/შინაარსობრივი (რა ტიპის, თემატიკის ლექსიკონი გვაქვს);
11. ლექსიკონის სისრულის სამი გზა არსებობს:
 - 1) აღამიანური რესურსის გაზრდა,
 - 2) მონაცემთა იმპორტი,
 - 3) მომხმარებლისთვის ლექსიკონთა "შევსების" უფლების მინიჭება.
12. საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ლექსიკონთა ერთიანი ბაზის სრულყოფისთვის აუცილებელია:
 - 1) არსებული ლექსიკონების განახლება/სრულყოფა;
 - 2) ახალი ლექსიკონებით შევსება, მომხმარებლის მოთხოვნის გათვალისწინებით.
 - 3) მოთხოვნილი ტერმინის მიწოდების "დროს" მინიმუმამდე დაყვანა.
 - 4) ურთიერთთანამშრომლობის გაღრმავება ლექსიკოგრაფებსა და დარგის ექსპერტებთან.

დამოწმებული ლიტერატურა

გ. წერეთელი, გ. კილაძე, 1995 - გიორგი წერეთელი, გიორგი კილაძე, საზოგადოების, ბუნებისა და წარმოების სისტემური ურთიერთკავშირის ასპექტები და გარემო ბუნების დაცვაზე ორიენტირებული საბაზრო-ეკონომიკური ურთიერთობები, თბ., 1995.

ს. თევდორაძე, 2014 - ს. თევდორაძე, ტურიზმის მარკეტინგი, თბ., 2014.

ა. ელერდაშვილი, 2006 - ა. ელერდაშვილი, უნივერსალური ენციკლოპედიური ლექსიკონი; 3 ტომად, თბ., 2006.

ბოტანიკური ლექსიკონი: მცენარეთა სახელწოდებანი, მე-2 სტ, 1961.

ინტერნეტ სტატია, Как составить словарь <http://www.kakprosto.ru/kak-28267-kak-sostavit-slovar>.

GIORGI KILADZE**THE SYSTEM “THE CUSTOMER-ELECTRONIC DICTIONARIES” IN
THE NATIONAL PARLIAMENTARY LIBRARY OF GEORGIA**

Deputy director of the department of Science, Culture and civil Education at the National Parliamentary Library of Georgia

The system “Customer – electronic dictionaries” is the complicated system. It consists of two subsystems, the first and the dominant - “the Customer”, and the other – “E-Dictionaries”.

“Customer” determines quantity, variety and even the structure of “E-Dictionaries” in most cases. At present, the National Parliamentary library of Georgia possesses: “The joint base of Electronic Dictionaries” and “Collection of Electronic Dictionaries”.

A customer who is looking for a definition of a word or its translation, uses the “Joint base of Electronic Dictionaries”. A customer who visits the electronic library uses the “Collection of Electronic Dictionaries”.

The advantages of the “Joint base of Electronic Dictionaries”: 1. Old and well-known system to customers; 2. Provision of easy and rapid search; 3. Adding of new words does not affect its place in the “virtual space”.

The advantages of the “Collection of Electronic Dictionaries”: 1. The electronic format of printed book version; 2. placement time correlation is one to twenty.

The most considerable issues about E-dictionaries: 1) readers’ demands does not always imply old editions of Dictionaries. 2) The most influential actor is the reader.

Questions to consider: 1) The perfection of electronic format of dictionary allows the rapid placing of e-dictionaries in both bases. 2) Mutual interest between the author and the library provides the immediate meeting needs of customers. 3) The dictionary placed in joint base of electronic dictionaries is also placed in “Collection of Electronic Dictionaries”.